

เอกสารเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี **ชุดความรู้ และเทคโนโลยี การพัฒนาที่ดิน**

สำนักนิเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน

ปัจจุบัน การทำการเกษตรของประเทศไทย มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำนวนมาก ซึ่งมีราคาแพงเพิ่มขึ้นทุกปี สารเคมีที่ใช้มีการสะสมในดิน น้ำ และผลผลิต เป็นอันตรายต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค จำเป็นจะต้องเปลี่ยนระบบการผลิตใหม่ หันมาใช้สารอินทรีย์ทดแทน เพื่อก้าวไปสู่เกษตรกรรมไร้สารพิษและเกษตรอินทรีย์ในที่สุด

กรมพัฒนาที่ดิน ในฐานะหน่วยงานหลัก ในการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติเกษตรอินทรีย์ได้จัดตั้ง **กลุ่มเกษตรกรเครือข่ายผู้ใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร** เพื่อให้สามารถใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร

เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ สามารถพึ่งพาตนเองได้ในการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนก้าวสู่เกษตรอินทรีย์

เป้าหมาย 4 ปี (ปี 2550-2553) จัดตั้งกลุ่มรวม 68,000 กลุ่ม หรือปีละ 17,000 กลุ่มๆละ 50 คน หมู่บ้านละ 1 กลุ่ม

รูปแบบการดำเนินงาน

จัดตั้งกลุ่ม ประชุมอบรมให้ความรู้การใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร และการบริหารจัดการกลุ่มให้เข้มแข็ง รวมทั้งตรวจเยี่ยม และติดตามผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร

1. **เจ้าหน้าที่ระดับหน่วยของสถานีพัฒนาที่ดิน ร่วมกับวิทยากรหมอดิน** หมอดินอาสาประจำตำบล ประชุมร่วมกับหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในแต่ละตำบล **ชี้แจงจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร** หมู่บ้านละ 1 กลุ่มๆละ 50 ราย และคัดเลือกสถานที่ที่เหมาะสมเป็นที่ตั้ง และดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

2. **ให้กลุ่มเกษตรกรจัดตั้งคณะกรรมการ** และให้หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านเป็นประธาน กรณีหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านไม่พร้อมให้กลุ่มเกษตรกรคัดเลือกประธานกลุ่ม **คณะกรรมการประกอบด้วย รองประธาน 1 คน คณะกรรมการ 5-7 คน** ตามความเหมาะสม โดยมีหมอดินอาสาประจำตำบล และหรือผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็นที่ปรึกษา และส่งรายชื่อคณะกรรมการให้สถานีพัฒนาที่ดินได้รับทราบ เพื่อขึ้นทะเบียนและติดตามให้บริการ

หน้าที่ของคณะกรรมการ ดังนี้

- 1) บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภาพ ทั้งด้านการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนที่เกิดขึ้น
- 2) การสร้างเครือข่ายขยายผลสู่การผลิตระดับครัวเรือน ตามวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง พึ่งตนเองลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

www.ladd.go.th

กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ 60 ปี พันธุ์พันธุ์ไทย

เกษตรอินทรีย์ พื้นดินดิน พื้นชีวิต เพิ่มคุณภาพ เพิ่มผลผลิต

กลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร ครอบคลุมพื้นที่

3) ประสานกับเจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดินหรือหมอดินอาสาประจำตำบลในการขับเคลื่อนพัฒนาการเกษตรไปสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนประสานอบต. เพื่อขอรับการสนับสนุนเงินทุนเพื่อทำกิจกรรมเกษตรอินทรีย์ของตำบล

4) หน้าที่อื่นๆ ตามมติของคณะกรรมการ

3. เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินร่วมกับวิทยากรหมอดินอาสา จัดอบรมและสาธิตการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตรให้กับสมาชิกกลุ่มปีละ 2 ครั้งๆละครึ่งวัน อบรมในพื้นที่แต่ละหมู่บ้าน โดยปีงบประมาณ 2550 ดำเนินการ

3.1 อบรมครั้งที่ 1 (โดยวิทยากรระดับพื้นที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน ปฏิบัติงานร่วมกับวิทยากรหมอดินอาสา) เรื่อง

1) การทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากสารเร่ง พด.2 และ พด.7 (หรืออาจเพิ่มสารเร่ง พด.3 ก็ได้) พร้อมฝึกปฏิบัติทันที เมื่อหมักเสร็จแล้วให้ทิ้งไว้ 21 วัน แล้วให้คณะกรรมการเป็นผู้บรรจุใส่ขวดที่เตรียมไว้เพื่อแจกจ่ายให้สมาชิกนำไปใช้ในการอบรมครั้งที่ 2

2) พืชปุ๋ยสด และวิธีการทำนาकारเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดไว้ใช้เอง

3) อบรมวิธีการบริหารจัดการกลุ่ม และเน้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วม เช่น วัสดุที่ใช้หมัก ได้แก่ เศษผัก หอยเชอร์ เป็นต้น เกษตรกรในกลุ่มให้หามาคนละ 2 กิโลกรัม เจ้าหน้าที่อาจสนับสนุนบ้างเฉพาะกลุ่มที่จัดหามาเองไม่ได้ หลังจากอบรม 2 ครั้งแล้ว สมาชิกควรมีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำชีวภาพที่ผลิตขึ้นของกลุ่มได้รับการขยายผลเกิดมีเงินทุนหมุนเวียนขึ้น เช่น อาจให้ขายในกลุ่มสมาชิกราคาถูกมาก เพื่อให้กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียน เพื่อใช้ซื้อกากน้ำตาลและสมุนไพร หรือถ้าประสงค์จะเพิ่มถึงหมักก็ให้สมาชิกกลุ่มรวบรวมจัดหามาเองในครั้งต่อไป

3.2 อบรมครั้งที่ 2 (โดยวิทยากรหมอดินอาสา) สมาชิกกลุ่มจะได้รับแจกปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากสารเร่ง พด.2 และสารป้องกันแมลงศัตรูพืชจากสารเร่ง พด.7 อย่างละจำนวน 2 ขวด/คน ให้กับสมาชิกในกลุ่มฯ นอกจากนี้กลุ่มเกษตรกรจะได้รับความรู้เพิ่มเติม และฝึกปฏิบัติในเรื่องการทำปุ๋ยหมัก การไถกลบฟางและต่อซังพืช การใช้วัสดุปรับปรุงดิน ชนิดวัสดุที่จะใช้กับชนิดพืชเศรษฐกิจที่ปลูกในหมู่บ้าน เช่น ปูนมาร์ล โดโลไมท์ หินปูนบด เป็นต้น การปลูกหญ้าแฝก การขยายเชื้อจุลินทรีย์ สำหรับทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ/สารป้องกันแมลงศัตรูพืช

สถานีพัฒนาที่ดินสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร และอุปกรณ์แก่กลุ่มเกษตรกร

1) สารเร่ง พด.1 พด.2 พด.3 พด.6 พด.7 เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ตามความจำเป็นและเหมาะสมโดยร้องขอผ่านประธานกลุ่มถึงสถานีพัฒนาที่ดิน

2) ปีงบประมาณ 2550 จะได้รับอุปกรณ์และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม 2 ครั้งต่อกลุ่ม ดังนี้ ถึงหมักขนาด 120 ลิตร 2 ถัง กากน้ำตาล 80 กก.(ครั้งละ 40 กก.) ขวดบรรจุ 200 ขวด สมุนไพร 2 ถัง (ครั้งละ 1 ถัง) ทั้งนี้ ขวดบรรจุอาจเปลี่ยนไป เพิ่มถึงหมักก็ได้โดยให้เป็นไปตามความต้องการของกลุ่ม

3) การสนับสนุนโครงการพัฒนาอื่นๆของกรมพัฒนาที่ดิน ลงกลุ่มเพื่อให้กลุ่มมีกิจกรรมต่อเนื่อง และให้กลุ่มมีความเข้มแข็งเป็นตัวแทนของเกษตรกรในพื้นที่ ■

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

- สำนักเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน โทร 0-2579-7563
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12
- กรมพัฒนาที่ดิน ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กทม 10900 โทร 0-2579-8515

หรือที่